

לשנה אחת:
כג אלול

תקונים - קבו ע"א

ג' שנים-ש"ג:
י אלול תיא

וְאֵילָנָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע צָרִיף לְמַעַבְדַּב בֵּיהּ פְּרוּד בֵּין טוֹב לְרַע. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית א, ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְצָרִיף לְמַעַבְדַּב קְצוּץ בֵּיהּ לְמַהוּי בַּר נֶשׁ בְּלֹא יֵצֵר הָרַע, כְּגֹוֹנָא דְקָצִיץ לִיה מִנָּה וְהִרְגָּה בְּגִרְסָתָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קט כב) וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי. וְלִקְבֵּל מ"ט מִן מִטְטְרוֹ"ן אֲנוּן תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין פָּנִים טָהוֹר. וּמִסְטָרָא דְסִמְאָ"ל תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין פָּנִים טָמֵא.

וּמֵאֵן דְּזָכִי לַחֲפָרָא ה' לַתִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין פָּנִים דְּטָהוֹר דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁא חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, אַתְעֵבִיד מִטָּה לְמַחָא בֵּיהּ לִיִּצְרָה בָּאת י' דְּאִיהִי עֶשֶׂר מַחְזָן וְהִינוּ, ה"י מִן אֱלֹהִים. וּבְגִין דָּא אַתְקָרִי מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּבְעַל הָאִי מִטָּה אִיהוּ ו' דְּאַתְמַר בֵּיהּ (שמות לד ו) הִנֵּה אֲנֹכִי כֹרֶת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמֶּךָ וְגו', דְּכֹרֶת עֲמָה בְּרִית עַל תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְלֹא יַחְזֹר רִיקָם בְּצִלוֹתָהּ. דְּאֵלֶם בְּלֹא ה"י אֲתִי רִיקָם.

וְדָא הוּא דְאִמַּר יַעֲקֹב (בראשית לא מב) לֹולִי אֱלֹהִי אָבִי אֱלֹהִי אַבְרָהָם וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִי עָתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי (בראשית לא) וְאַמַּאי בְּגִין דְּאַתְמַר בְּלָכָן (שם פסוק מא) וַתַּחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֲשֶׂרֶת מִנִּים (שם), וּבָאת י' אַתְעֵבִיד לִיה נֶס. דְּאֱלֹהִים אֲפִיק מִנָּה ה"י, נִשְׁאָר אֲל"ם רִיק בְּלֹא אֹרִיָּתָא דְּבַעַל פָּה. אָבֵל מָאֵן דְּצִלִּי צִלוֹתָא לְאֵילָנָא דְּחַי, לֹא יַחְזֹר רִיקָם בְּצִלוֹתָהּ לְעוֹלָם. וּבְגִין דָּא אִית אֱלֹהִים מִסְטָרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְאִית (ירמיה י') אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלָךְ עוֹלָם מִסְטָרָא דְאֵילָנָא דְּחַי וְלֹא זָכִין לִיה אֱלֹא מְאִרִי קְבֵלָה דִּידְעִין רִזִּין דְּאוֹרִיָּתָא.

אִמַּר לִיה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא לְהֵוּא סָבָא בְּמַאי אֲשַׁתְּמוּדַע מָאֵן דְּאִיהוּ בְּאֵילָנָא דְּחַי דְּאִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימ"ה בְּעֶשֶׂר אֲתוֹן

וְהָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע צָרִיף לְעֵשׂוֹת בּו פְּרוּד בֵּין טוֹב לְרַע. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְצָרִיף לְעֵשׂוֹת בּו קְצוּץ שִׁיְהִיָּה הָאָדָם בְּלִי יֵצֵר הָרַע, כְּמוֹ שְׁקוּצָץ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ וְהוֹרְגוֹ בְּגִרְסָתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קט) וְלִבִּי חָלָל בְּקִרְבִּי. וּכְנֻגָּד מ"ט מִן מִטְטְרוֹ"ן הֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר. וּמִצְדוֹ שֶׁל סִמְאָ"ל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָמֵא.

וּמִי שְׁזוֹכָה לַחֲבֵר ה' לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים שֶׁל טָהוֹר, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, נַעֲשֶׂה מִטָּה לְהַפּוֹת בּו אֶת יֵצֵרוֹ עִם הָאוֹת י' שֶׁהִיא עֶשֶׂר מַכּוֹת, וְהִינוּ ה"י מִן אֱלֹהִים. וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִקְרָא מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּבְעַל הַמִּטָּה הַזֶּה הוּא ו', שְׁנַאֲמַר בּו (שמות לד) הִנֵּה אֲנֹכִי כֹרֶת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמֶּךָ, שְׁכָרַת עִמּוֹ בְּרִית עַל שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁלֹּא יַחְזֹר רִיקָם בְּתַפְלָתוֹ. שְׁאֵלֶם בְּלִי ה"י בָּא רִיקָם.

וְזֶהוּ שְׁאִמַּר יַעֲקֹב, לֹולִי אֱלֹהִי אָבִי אֱלֹהִי אַבְרָהָם וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִי עָתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי (בראשית לא). וְלָמָּה? מִשּׁוּם שְׁנַאֲמַר בְּלָכָן וַתַּחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֲשֶׂרֶת מִנִּים (שם). וּבָאוֹת י' נַעֲשֶׂה לוֹ נֶס, שְׁאֱלֹהִים הוֹצִיא מִמֶּנּוּ ה"י, נִשְׁאָר אֲל"ם רִיק בְּלִי תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. אָבֵל מִי שְׁמַתְפַּלֵּל תַּפְלָה לְעֵץ הַחַיִּים, לֹא יַחְזֹר רִיקָם בְּתַפְלָתוֹ לְעוֹלָם.

וּבִמְשׁוֹם זֶה יֵשׁ אֱלֹהִים מְהֻצֵּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְיֵשׁ אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלָךְ עוֹלָם מְהֻצֵּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְאֵין זוֹכִים לוֹ אֱלֹא בְּעֲלֵי קְבֵלָה, שְׂיֻדְעִים אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה.

אִמַּר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְאוֹתוֹ הַזֶּקֶן, בְּמָה נוֹדַע מִי שֶׁהוּא בְּעֵץ

דְּשָׁמָא מִפְּרֵשׁ דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶצִּילוּת דְּהִכִּי סָלִיק יו"ד ה"א וְא"ו ה"א לְחֻשְׁבֵּן אָדָם. לְמָאן דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּאָדָם דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּאִית בֵּיה אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיעַל.

אָמַר לִיה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא בֵּין אָדָם טוֹב דְּעֵץ הַדַּעַת, לְאָדָם דְּאִילָנָא דְּחַיִּי, אִית חִלּוּף בְּהוּן. כְּגוֹן (שְׁמוֹת כו לג) וְהַבְדִּילָה הַפְּרִכְתָּ לָכֶם וְגו'. דְּדָא בִּפְרִיָאָה וְדָא בְּאֶצִּילוּת. אֲשַׁתְּמוּדַע מָאן דְּאִיהוּ נִשְׁמַתָּה מְאִילָנָא דְּחַיִּי, וְדָאִי פִד מְנַח תְּפִלִּין עַל רִישָׁה מְתַפּוֹן לְאַעְלָא כָּל אֱלֹהִים אַחֲרִים תַּחּוֹת שְׁלֹטְנוּתָא דְּשְׁכִינְתָּא עַלְמָה דְּאִיהִי תְּפִלִּין דְּרִישָׁא דְּבֵר נֶשׁ, וְלְאַעְלָא כָּל אַמִּין תַּחּוֹת יַד ה' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּא. כְּגוֹן דְּבִגְלוּתָא אֲתָמַר (מְשָׁלִי ל כא) תַּחַת שְׁלֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ וְגו', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָכַל כִּי

יִשְׁבַּע לָחֶם וְגו', וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ וּבְגִין דָּא תְּפִלִּין דְּרִישָׁא וְיָדָא לְאַעְלָא שִׁפְחָה תַּחּוֹת גְּבֻרָתָהּ עַלְמָא וְתַתָּא. וּבִהַזְכּוּת דְּלִגְאֻ דְּכִלְיָן בְּהוּן דְּאִיהוּ שְׁקוּל לְאוּרִיתָא, צְרִיף לְאַעְלָא עֶבֶד תַּחַת רַבּוּ עַלְמָא וְתַתָּא. וְדָא אֶקְרִי בְּרָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ. הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת ד כב) כֹּה אָמַר ה' בְּנֵי כְּכָרִי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלִין דְּעֶבְדִּין דָּא אֲתָמַר בְּהוּן (דְּבָרִים יד א) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּבְגִין דָּא אָמַר (פָּרָקִי אֲבוֹת) אַל תִּהְיוּ כְּעֶבְדִּים הַמְּשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֶב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרָס.

וְכֵאֵן דְּעֶבֶד פְּקוּדָא דָּא עַל מְנַת לְקַשֵּׁר אֱלֹהִים אַחֲרִים דְּעֶבּוּדָה זָרָה לְמַהּוּי לְשַׁעֲבּוּדָה, וְאַמִּין דְּלִתְתָּא לְשׁוּיִי תַּחּוֹת יָדָה, לָא יִהְבִּין לִיה נִשְׁמָה אֱלָא מִסְטָרָא דְּהָאִי עֶבֶד. וּבְגִין דָּא אִם כְּבָנִים אִם כְּעֶבְדִּים. וּבְגִין דָּא (תְּהִלִּים א ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ. וְאוּקְמוּהָ רַבָּנָן דְּלִית אִם כְּעֶבְדִּים. וּמִשּׁוּם זֶה (תְּהִלִּים א) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ. וּפְרָשׁוּהָ חֲכָמִים, שְׁלָא יִתְעַסֵּק אָדָם

הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֹשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימ"ה בְּעֶשֶׂר אוֹתוֹת שֶׁל הֶשֶׁם הַמְּפָרֵשׁ, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל אֶצִּילוּת, שְׁכָךְ עוֹלָה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א לְחֻשְׁבֵּן אָדָם, לְמִי שֶׁהוּא מֵהַצֵּד שֶׁל אָדָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שֵׁישׁ בּוֹ אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיעַל? אָמַר לוֹ הַמְּנִירָה הַקְּדוּשָׁה, בֵּין אָדָם טוֹב שֶׁל עֵץ הַדַּעַת לְאָדָם שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, יֵשׁ בָּהֶם חִלּוּף, כְּמוֹ וְהַבְדִּילָה הַפְּרִכְתָּ לָכֶם וְגו'. שׁוּה בִּפְרִיָאָה זֹזָה בְּאֶצִּילוּת. נוֹדַע מִי שֶׁהוּא מַעֲץ הַחַיִּים נִשְׁמַתּוֹ, וְדָאִי כְּשִׁמְנִיחַ תְּפִלִּין עַל רִאשׁוֹ, מְתַפּוֹן לְהַכְנִיס כָּל אֱלֹהִים אַחֲרֵים תַּחַת שְׁלֹטוֹן הַשְּׁכִינָה הַעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא הַתְּפִלִּין שֶׁל רִאשׁ שֶׁל הָאָדָם, וְלְהַכְנִיס אֶת כָּל הָאֲמוּנוֹת תַּחַת יַד ה' שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּתְּוֹנָה.

מִשּׁוּם שֶׁבְּגֻלוֹת נֶאֱמַר (מְשָׁלִי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָכַל כִּי יִשְׁבַּע לָחֶם, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רִאשׁ וְיָד, לְהַכְנִיס שִׁפְחָה תַּחַת גְּבֻרָתָהּ לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וּבִהַזְכּוּת שֶׁבְּפָנִים שְׁפִלוּלִים בָּהֶם שֶׁהוּא שְׁקוּל לְתוֹרָה, צְרִיף לְהַכְנִיס עֶבֶד תַּחַת רַבּוּ לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְזֶה נִקְרָא הַבֵּן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינְתּוֹ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב כֹּה אָמַר ה' בְּנֵי כְּכָרִי יִשְׂרָאֵל. וְאַלֶּה שְׁעוֹשִׂים אֶת זֶה, נֶאֱמַר בָּהֶם בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אֵל תִּהְיוּ כְּעֶבְדִּים הַמְּשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֶב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרָס.

וְכֵי שְׁעוֹשָׂה אֶת הַמַּצָּה הַזֶּה עַל מְנַת לְקַשֵּׁר אֱלֹהִים אַחֲרֵים שֶׁל עֶבּוּדָה זָרָה שֶׁתִּהְיֶה לְשַׁעֲבּוּדוֹ, וְהָאֲמוּנוֹת שֶׁלְמַטָּה לְשִׁים תַּחַת יָדוֹ, אֵין נוֹתְנִים לוֹ נִשְׁמָה אֱלָא מֵצֵד הָעֶבֶד הַזֶּה. וּמִשּׁוּם זֶה אִם כְּבָנִים

לשנה אחת:
כג אלול

תקונים - קבו ע"א

ג' שנים-ש"ג:
י אלול תיג

בתורה אלא במה שלבו חפץ. יש שלבו חפץ בסתרי תורה, במעשה בראשית ובמעשה מרפכה, ויש שאין רוצה אלא בפשטי התורה. שפשטים הם מהצד של עבד, וסודות מהצד של המלך. אדון ועבד. ומשום זה לזה נקרא שתול, ולזה נטוע. שתול, שאין לו קשר. ונטוע, שאין לו עקירה.

והנחה של שבת ברשות יחידו של עולם, היא השכינה שבת המלכה, לא צריך לעשות בה עקירה מאותו חפץ, שנאמר בו כי אם בתורת ה' חפצו, ופרשוה רבותינו. אלא להיות בו קבוע. אבל מצד של העץ טוב ורע, צריך לעשות בו עקירה שיהיה מטלטל וגולה ממקום למקום, כמו שבארוה רבותינו של המשנה, אף חבב עמים וגו' (דברים ג) - אלו אותם שמכתתים רגליהם ממדינה למדינה.

ודורשים אותו שפך אומר, בזמן שאתה חובב עמים בגלות בחטאי הדור, כל קדשיו יהיו בידך. ואחר כך אמר והם תכנו לרגלך, אלו אותם שמכתתים רגליהם ממדינה למדינה וממקום למקום לשא ולתן במשא ומתן של תורה, שהולכים מטלטלים ממקום למקום, נחשב להם כגלגול.

ששבעה מיני עניות נחשב לו לאדם בשבעה מדורי גיהנם, שלכלם יורד אדם, ובתשובה עולה, שעליהם נאמר ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. משום שחטא אדם בשבעה מינים, שהם חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש. ומשום זה היו אומרים רבותינו של המשנה, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. ואחרים אומרים גפן היה.

לאתעסקא בר נש באורייתא אלא במה שלבו חפץ. אית שלבו חפץ בסתרי אורייתא, בעובדא דבראשית ובמעשה מרפכה. ואית דלא בעי אלא בפשטי אורייתא, דפשטין אנון מסטרא דעבד ורזין מסטרא דמלכא. אדון ועבד. ובגין דא לדא אתקרי שתילא ולדא נטוע. שתול דלית ליה קשריא. ונטוע דלית ליה עקירא. והנחה דשבת ברשות יחידו של עולם, איהי שכינתא שבת מלכתא, לא צריך למעבד ביה עקירא מההוא חפץ, דאתמר ביה כי אם בתורת ה' חפצו ואוקמוה רבנן. אלא למהוי ביה קבוע. אבל מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, צריך למעבד ביה עקירא למהוי מטלטל וגלי מאתר לאתר, כמה דאוקמוה רבנן דמתניתין, (דברים לג ג) אף חובב עמים וגו', (דף קכו ע"ב) אלין אנון דמכתתין רגליהון ממדינה למדינה.

ודרשינן ליה דהכי קאמר בזמנא דאת חובב עמים בגלותא בחובין דדרא. כל קדושיו יהיו בידך, ולבתר אמר והם תכנו לרגליך, אלין אנון דמכתתין רגליהון ממדינה למדינה ומאתר לאתר, לשא ולתן במשא ובמתן דאורייתא, ועל דאזלין מטלטלין מאתר לאתר אתחשיב לון כגלגול.

דשבע מיני עניות אתחשיב ליה לבר נש בשבע מדורין דגיהנם, דלכלהו נחית אדם ובתיובתא סליק, דעליהו אתמר (ויקרא כו כח) ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. בגין דחב אדם בשבעה מינין דאנון חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש. ובגין דא הוו אמרי רבנן דמתניתין אילן שאכל אומרים רבותינו של המשנה, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. ואחרים אומרים גפן היה.

תיר

לשנה אחת:
כג אלול

ספר הוֹתֵר

ג' שנים-ש"ג:
יא אלול

ואחרים אומרים תאנה היתה. ולא היו חלוקים בדבריהם, שהכל אמת. ששבעת המינים נטועים בארץ, חטה ושעורה. והינו מה ששנינו, בעצרת על פרות האילן נדון כל העולם. לכלם קרא אילן אחד מצד אחד. ומצד אחד נפרדים לשבעה מינים. כמו לולב שהוא אגדה אחת למטה ולמעלה, נפרדים המינים כל אחד לחלקו, כמו החיות שנאמר בהן (יחזקאל א) ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה. ולמטה, שמים חכרות איש ושמים מכסות את גוייתהנה.

אשריו העץ שהוא שתול על פלגי מים של התורה. ויותר מי שהוא מהצד של עץ החיים, שנאמר בו (בראשית א) אשר פרו יתן בעת"ו, וזו השכינה, ולא מוציא מעת שלו. אני ה' בעת"ה אחישנה. בעתה, שבעים ושנים פנים לתורה, שהוא ת' מן עת, ועלהו לא יבול. כמו שמלתך לא בלתה מעליך.

וכבר אשר יעשה יצליח - אלו מצוות עשה, שנאמר עליהן וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו. (מים הינו שכתוב על פלגי מים) ופרשוה בעלי המשנה שהיא התורה, שנאמר בה שמה מים מבורך וגו'. ופרשוה, בור - מים מכנסים. באר מים חיים. זהו שכתוב מעין גנים באר מים חיים.

מהצד של עץ הדעת טוב ורע, היא מים מכנסים למקוה. מים מכנסים סרוחים. אלו מצד הטוב, ואלו מצד הרע. והמים המכנסים (למקוה) אלו הלכות ולקויות שהן כמו לקט שכחה ופאה לעני, כן המים המכנסים לאותו שנקרא עני בתורה ובמצוותיה, שאין לו

אדם הראשון חטה היה. ואחריו אמרין גפן הוה. ואחריו אמרין תאנה היתה, ולא הוה חולקין במלוליהו, דכלא קשוט. דשבעת מיניו נטועין בארץ, חטה ושעורה.

והינו דתנן, בעצרת על פרות האילן נדון כל עולם. בלהו קרא לון אילן חד מסטרא ומסטרא אחרא מתפרשן לשבעה מיניו. כגון לולב דאיהו אגדה חדא לתתא ולעלא מתפרשן מיניו כל חד לחולקה. כגוןא דחיון דאתמר בהו (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה. ולתתא, שמים חכרות איש ושמים מכסות את גוייתהנה.

ובאה איהו עץ דאיהו שתול על פלגי מים דאורייתא. ויתיר מאן דאיהו מסטרא דאילנא דחיי, דאתמר ביה אשר פרו יתן בעת"ו (תהלים א ג), ודא שכינתא ולא אפיק מעת דילה. (ישעיה ס כב) אני ה' בעת"ה אחישנה. בעתה ע"ב פנים לתורה, דאיהי ת' מן עת ועלהו לא יבול. כגון (דברים ח ד) שמלתך לא בלתה מעליך. וכבר אשר יעשה יצליח. אליו פקודין דעשה. דאתמר עליהו (בראשית לט ג) וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו. (מים הינו דכתיב על פלגי מים) ואוקמוה מארי מתניתין דאיהי אורייתא דאתמר ביה (משלי ה טו) שתה מים מבורך וגו'. ואוקמוה בור מים מכנסים. באר מים חיים. הדא הוא דכתיב (שה"ש ד טו) מעין גנים באר מים חיים.

מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, איהי מים מכנסים למקוה. מים מכנסים סרוחים. אליו מסטרא דטוב. אליו מסטרא דרע. ומים מכנסים (למקוה) אליו הלכות ולקויות דאנון כגון לקט שכחה ופאה לעני. הכי (אנון) מים מכנסים לההוא דאקרי עני

אֵלָא מַה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, שְׁנִשְׁקָה מִבְּחוּץ עַל יְדֵי אַחֵר.

אֲבָרָא אֱלוֹ שֶׁל צַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, הֵם דּוֹמִים לְבָאָר מִים חַיִּים שְׁאִין לָהֶם הַפֶּסֶק, וְדוֹמִים לְעֵץ שֶׁהוּא נִטּוּעַ עַל פִּלְגֵי מִים, אוֹ שְׁתוּל שְׁעָקְרוּ אוֹתוֹ הָאֵילָן מִמָּקוֹם שֶׁל יִבְשָׁה וְשְׁתָּלוּ אוֹתוֹ עַל פִּלְגֵי מִים, שֶׁהֵם מְשַׁלְשִׁים בַּתּוֹרָה.

וְנִקְרְאוּ פִלְגֵי מִים, עַל שֵׁם שִׁישׁ לָהֶם מַחֲלָקֶת בַּמִּשְׁנָה שֶׁלָּהֶם, וְכָף הַמַּחֲלָקֶת שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הוּא מִים עֲלִיוֹנִים זָכָרִים. מִים תַּחְתּוֹנִים נִקְבּוּת. וְהֵם בּוֹכִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְחוּקִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם מַחֲלָקֶת, שֶׁשֵּׁם חֲצִי לְמַעַלָּה מִהַרְקִיעַ, וְחֲצִי לְמַטָּה מִהַרְקִיעַ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נֹדֵעַ הַחֲלוּק בֵּין הַזָּכָרִים לְנִקְבִיִּים. מִשּׁוֹם כֵּן שֵׁם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַבְּדִלָּה בֵּין פְּנֵי הַזָּכָר לְפְנֵי הַנִּקְבָּה.

וְזוֹהִי מַחֲלָקֶת לְשֵׁם שְׁמִים שְׁסוּפָה לְהַתְקִים. אֲבָל כָּלם אֶחָד, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר בְּאֶדָם וְאַשְׁתּוֹ, (ישעיה נא) כִּי אֶחָד קָרָאתִיו. וְהָאוֹת א' תּוֹכִיחַ, שֶׁהִיא י' לְמַעַלָּה מִים זָכָרִים. י' לְמַטָּה מִים נִקְבּוּת. כְּמוֹ י"י מִן יֵאֱהָדוּנָה", נִשְׁאַרְוּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בְּאֶמְצַע בֵּין י"י מִן יֵאֱהָדוּנָה" כִּחְשָׁבוֹן ו' מִן א' שֶׁהוּא הַרְקִיעַ בְּאֶמְצַע, וְעָלִיו נֶאֱמַר (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ דְמוּת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלִיו מְלַמְעָלָה. וְזֶה א' מִן אָדָם.

וְיָא כֹּל הַמַּחֲלֻקוֹת שְׁווֹת. שִׁישׁ מַחֲלָקֶת לְחֵלֶק בֵּין טוֹב לְרַע, וְיֵשׁ מַחֲלָקֶת לְחֵלֶק בֵּין זָכָרִים לְנִקְבּוּת, כְּמוֹ בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁזֶה חוֹלֵק עַל הַהִלְכָּה שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵמָּנִים הָעֲלִיוֹנִים יִהְיוּ מִתְגַּבְּרִים עַל הַנִּקְבָּה שֶׁהִיא מִים תַּחְתּוֹנִים, וּמִי שְׁאֵלִים גּוֹבֵר. כְּמוֹ הַלְכָּה שֶׁל הַלֵּל

בְּאוֹרֵיתָא וּבְפִקּוּדֵין דִּילָּהּ, דְּלִית לִיה אֵלָא מָה דִּיהִבִּין לִיה, דְּאַשְׁתַּקֵּיָא מִלְּבָר עַל יְדֵי אַחֵרָא. אֲבָרָא אֵלִין דְּסִטְרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, אֲנוּן דְּמִין לְבָאָר מִים חַיִּים, דְּלִית לָהּ פְּסִיקוּ, וְדִמִּין לְעֵץ דְּאִיהוּ נִטּוּעַ עַל פִּלְגֵי מִים, אוֹ שְׁתוּל דְּאַעְקְרוּ הֵהוּא אֵילָנָא מֵאַתֵּר דִּיבְשָׁה וְשְׁתָּלוּ לִיה עַל פִּלְגֵי מִים, דְּאַנוּן מְשַׁלְשִׁים בְּאוֹרֵיתָא.

וְאַתְקַרְיָאוּ פִלְגֵי מִים, עַל שֵׁם דְּאִית לָהּ פְּלִגְתָּא בְּמִתְנִיתִין דִּילָּהוֹן וְהָכִי פְּלִגְתָּא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, אִיהוּ מִים עֲלִיוֹנִים זָכָרִים, מִים תַּחְתּוֹנִים נִקְבּוּת, וְאַנוּן בּוֹכִים בְּגִין דְּלֹא יִהְיוּ רְחוּקִין מִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בָּהּ פְּלִגְתָּא, דְּשׁוּי פִּלְגּוֹ לְעֵלָּא מִן רְקִיעָא, וּפִלְגּוֹ לְתַתָּא מִרְקִיעָא. בְּגִין לְמַהְוִי אֲשֶׁתְּמוּדַע חֲלוּק בֵּין דְּכוּרִין לְנִקְבִיִּין. בְּגִין כֵּן שׁוּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַבְּדִלָּה בֵּין אֲנַפִּין דְּדְכוּרָא לְאַנַּפִּין דְּנִקְבָּא.

וְהָאִי אִיהוּ מַחֲלָקֶת לְשֵׁם שְׁמִים דְּסוּפּוֹ לְהַתְקִים. אֲבָל כָּלָהּ אֶחָד, כְּגוֹן דְּאַתְמַר בְּאֶדָם וְאַתְתָּה (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קָרָאתִיו. וְזֶה א' תּוֹכִיחַ דְּאִיהִי י' לְעֵלָּא מִים דּוֹכְרִין. י' לְתַתָּא מִים נִקְבִיִּין. כְּגוֹן י"י מִן יֵאֱהָדוּנָה" אֲשֶׁתְּאָרוּ שִׁית אֲתוֹן בְּאֶמְצַעִיתָא, בֵּין י"י מִן יֵאֱהָדוּנָה" כִּחְשָׁבוֹן ו' מִן א' דְּאִיהוּ רְקִיעַ בְּאֶמְצַעִיתָא. וְעֵלָּה אֲתַמַּר (יחזקאל א כו) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ. וְאַתְמַר בִּיה דְּמוּת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלִיו מְלַמְעָלָה, וְזֶה א' מִן אָדָם. וְיָא כֹּל פְּלִגְתָּאן שְׁוִין. דְּאִית פְּלִגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין טוֹב לְרַע. וְאִית פְּלִגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין דְּכוּרִין לְנִקְבִיִּין, כְּגוֹן מְאָרִי מִתְנִיתִין, דְּזֶה הוּא חוֹלֵק עַל הַהִלְכָּה דִּילָּהּ, לְמַהְוִי מִים עֲלִיוֹנִים לְאַתְגַּבְּרָא עַל נִקְבָּא דְּאִיהִי מִים